

Osoba v právním smyslu

Obecná charakteristika

Výběrová literatura:

- Korten, D.C., Keď korporácie vládnu svetu. Vyd. PARADIGMA.SK, Košice, 2000
- Gray, J., Marné iluze. PARADIGMA.SK, Košice, 2000
- Giddens, A., Důsledky modernity. SLON, Praha 1998
- Hendersonová, H., Za horizontem globalizace. DharmaGaia, Praha, 2001
- Reich, R., Dílo národů. Prostor, 2002

Literatura-pokračování

- Hurdík, J., Právnícké osoby. Obecná právní charakteristika. MU, Brno, 2000
- Hurdík, J., Osoba a její soukromoprávní postavení v měnícím se světě. MU, Brno 2004
- Hurdík, J., Právnícké osoby a jejich typologie. C.H.Beck, Praha, 2003, 2. vydání 2009
- Beran, K., Právnícké osoby veřejného práva. Linde Praha,a.s., 2006
- Havlan, P., ..výběr z titulů, zejm. stát jako PO, Veř. vlast.
- Frinta, O., Právnícké osoby. PrF UK, Praha, 2008
- Beran, K., Pojem osoby v právu. Praha: Leges 2012
- Komentáře k NOZ (§ 15-22)
- Hurdík, J. a kol., Občanské právo hmotné. Obecná část. Absolutní majetková práva. Praha: A. Čeněk, 2013
- Dvořák-Švestka-Zuklínová, Občanské právo hmotné 1, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013
- Eliáš, K. a kol., Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou. Ostrava: Sagit, 2012

Pojetí osoby

Primární požadavek na abstraktní myšlení

Osoba – abstraktní kategorie

Osoba – součást jazykových sítí

Osoba - součást struktury právního vztahu,
který je odrazem společenského vztahu

Osoba – účastník společenských
(ekonomických aj.) vztahů

Pojetí osoby – pokrač.

Dvě základní roviny analýzy:

- mimoprávní
- právní

Rozdílný význam a funkce.

Jejich historický vývoj:

- paralelní v rámci vlastních systémů,
- vzájemné ovlivňování.

Právo vyjadřuje formálně právní stránku reálných vztahů mezi reálnými lidskými bytostmi a/nebo jimi vytvořenými organizačními útvary, ergo: právo je zjednodušené normativní schéma společenské reality.

Pojmy a jejich nositelé

Člověk, osoba: Jde o synonyma ?

Odpověď lze nalézt ve fylogenezi užitých pojmů

*(Kant: homo phaenomenon – člověk jsoucí;
homo noumenon – člověk povinný)*

- Člověk – biosociální bytost
- Osoba – soubor (vybraných) vlastností
  - v mimoprávním smyslu
  - v právním smyslu

Osoba v mimoprávním smyslu

- **Dvě dimenze osoby:**

- individuální
- vztahová

Dva pojmy:

- Osoba (lze ji charakterizovat bez aktuálního zařazení do systému vztahů)
- Subjekt (charakterizuje místo osoby v systému vztahů)

Osoba v právním smyslu

Je součástí právně významné triády, tvořící prvky právního vztahu:

- osoby (subjekty)
- hodnoty (objekty)
- práva a povinnosti (obsah)

Je souborem právních charakteristik umožňujících působení lidí a jimi utvořených útvarů v systému právně významných společenských vztahů

= právní status

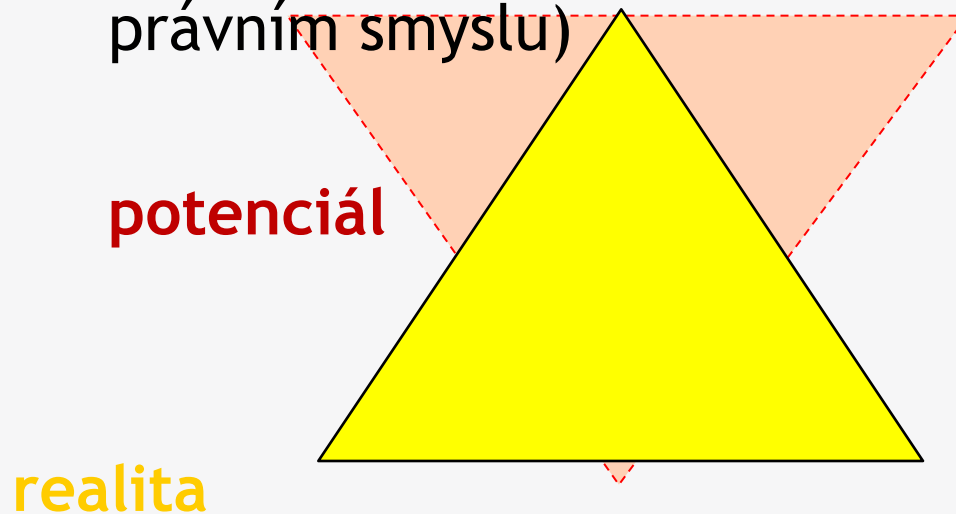
Vývoj charakteristiky pojmu osoba

- Představuje formulování a postupné obohacování relevantních vlastností osoby (obecně i v právním smyslu)
- Základem:
rozum a vůle jako výraz aktivní role člověka ve světě společenských (právních) vztahů
soubor atributů charakterizujících (pasívní) společenské, resp. právní postavení člověka –
Kant: autonomie + důstojnost (*dignitas*)

Postavení osoby v právních vztazích a jeho dynamika (ontogeneze)

Alfa a omega právní regulace: osoba ve dvou základních podobách (člověk - osoba v právním smyslu)

Vývoj právního postavení osoby jako dialektický střet možností a reality

Právní status osoby

- pasivní
  - právní osobnost § 15/1 NOZ / dosud + SR způsobilost k právům a povinnostem
  - základní práva a svobody
- aktivní
  - svéprávnost § 15/2 NOZ /dosud + SR způsobilost k právním úkonům
  - deliktní způsobilost (člověk § 24 NOZ, PO § 167 NOZ / dosud + SR způsobilost k protiprávním úkonům (pouze § 422)
  - soubor právních vztahů

Typologie osob v práv. smyslu dle OZ

- Osoby (§ 15n.)
  - Fyzické osoby - FO (§ 23-117)
  - Právnícké osoby - PO (§ 118-418)
  - Spotřebitel (definice § 419)
  - **Podnikatel (§ 420-435)**
    - **Obchodní firma § 423-428 - jméno, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku**
    - **Zastoupení podnikatele § 430 - vzniká pověřením někoho při provozu obch. závodu urč. činností + jednání jiné osoby v prov., byla-li TO v dobré víře**
    - **Prokura-§ 450n.**
    - **Sídlo podnikatele:**
      - **adresa zapsaná do OR;**
      - **FO nezapsaná v OR:**
        - **místo hlavního obchodního závodu, popř. bydliště**
  - Zastoupení (§ 436-488)